

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
กรณีศึกษาเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานี

Public Perception of the Act on the Maintenance of the Cleanliness and
Orderliness of the Country, B.E. 2535 (1992) A Case Study of
Pathum Thani Municipality

¹อิทธิพล วงษ์เพชร

Ittipon Vongpetch

Email: s67563833007@ssru.ac.th

Received: November 17, 2025 Revised: March 11, 2026 Accepted: March 13, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานีที่มีต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยมีมุ่ง ศึกษา (1) ระดับการรับรู้โดยรวมของประชาชน (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย กับระดับการรับรู้ต่อพระราชบัญญัตินี้ และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 23,131 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ ได้จำนวน 394 คน และเพิ่มอีก 6 คน เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมเป็น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test, F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้มากที่สุด คือ อาชีพ รองลงมา คือ อายุและระยะเวลาที่อยู่อาศัยซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับเท่ากัน ส่วนระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับระดับการรับรู้ โดยภาพรวมประชาชนมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้สูงอยู่ในระดับมาก โดยด้านทัศนคติมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.82) รองลงมา คือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.01) และด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.03) ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านประชากรมีอิทธิพลต่อระดับการรับรู้ต่ำ แต่ความรู้และทัศนคติของประชาชนมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม อันเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การเผยแพร่ และการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การรับรู้ของประชาชน; ทัศนคติ; พฤติกรรม

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University

ABSTRACT

This study aimed to investigate Public Perception of the Public Cleanliness and Orderliness Maintenance Act B.E. 2535 among residents of Pathum Thani Municipality. The objectives were threefold: (1) to assess the overall level of Public Perception, (2) to examine the relationship between demographic factors—including gender, age, educational attainment, occupation, and length of residence—and Public Perception of the Act, and (3) to explore the association between Public Perception, attitudes, and behaviors regarding public cleanliness and orderliness. A quantitative research design was employed. The study population comprised 23,131 residents of Pathum Thani Municipality. Using Yamane's formula, a sample size of 394 was calculated, with an additional six respondents included to ensure data completeness, resulting in a total of 400 participants. Data were collected via a structured questionnaire and analyzed using statistical software. Descriptive statistics included frequency, percentage, mean, and standard deviation, while inferential analyses involved t-tests, F-tests, and Pearson's correlation coefficients.

Findings revealed that occupation was the demographic factor most strongly associated with Public Perception, followed by age and length of residence, which demonstrated similar levels of correlation. Educational attainment exhibited a low correlation, and no significant relationship was observed between gender and awareness. Overall, participants displayed a high level of awareness of the Act. Among the dimensions assessed, attitudes scored the highest ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.82), followed by knowledge ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 1.01) and behaviors ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 1.03). In conclusion, demographic factors exerted limited influence on awareness, whereas knowledge and attitudes played a pivotal role in promoting appropriate behaviors. These insights offer valuable guidance for policymaking, public outreach, and strategies to enhance compliance with the law effectively.

Keywords: Public Perception; Attitude; Behavior

บทนำ

ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนคุณภาพชีวิต ของประชาชนและบ่งบอกถึงระดับระเบียบวินัยของสังคมโดยรวม การดูแลรักษาความสะอาดไม่เพียงเชื่อมโยงกับสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบโดยตรงต่อภาพลักษณ์ของเมือง ระบบเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวตลอดจนจิตสำนึกของพลเมืองในมิติทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงได้ตรากฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หนึ่งในกฎหมายสำคัญคือพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความสกปรกความไม่เป็นระเบียบ หรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญในพื้นที่สาธารณะ เช่น การทิ้งขยะ การปล่อยของเสียลงท่อระบายน้ำ การจำหน่ายสินค้า หรือการติดประกาศโดยไม่ได้รับอนุญาต (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง, 2535) แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะมีบทบัญญัติที่ชัดเจนและมีโทษปรับที่สามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติยังคงพบการฝ่าฝืนอย่างต่อเนื่อง เช่น การวางสิ่งกีดขวางบนทางสาธารณะ การขายของในพื้นที่

ห้ามขาย หรือการตีพิมพ์ประกาศโดยไม่ได้รับอนุญาต สถานการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนบางส่วนอาจยังขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมาย (ทิพย์วรรณ ราชพิทักษ์, 2563) หรือแม้จะรับรู้แล้วแต่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมาย อีกทั้งยังอาจมีปัจจัยร่วมจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดหรือการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่เพียงพอ (พุทธินันต์ ภาคเจริญ, 2565)

กรณีของเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นพื้นที่เมืองที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงและประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย พบปัญหาในลักษณะเดียวกัน โดยพื้นที่สาธารณะ เช่น ถนน ทางเท้า ตลาด หรือริมแม่น้ำลำคลอง มักมีขยะตกค้าง สิ่งกีดขวางทางสาธารณะ และการตีประกาศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพและความปลอดภัยของเมือง อีกทั้งยังมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่สาธารณะไม่น้อยกว่า 20-30 เรื่องต่อปี (เทศบาลเมืองปทุมธานี ปี 2567) สถานการณ์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นช่องว่างทั้งในด้านการรับรู้ของประชาชนและประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่

จากบริบทปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ความจำเป็นของการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินระดับการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ข้างต้น ทั้งในมิติของความเข้าใจ การตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมาย การรับรู้บทบัญญัติและบทลงโทษ (Keith Green & Other, 2023) รวมถึงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาแนวทางส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะและสนับสนุนการปรับปรุงกลไกการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากร เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมของประชาชน ในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กรณีศึกษาเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานี

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งที่เป็นประชากรดั้งเดิมและประชากรแฝง จำนวน 23,131 คน (ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 394 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลและเพิ่มความสมบูรณ์ของข้อมูลในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนภายในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์ การวิจัย ซึ่งมีการจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้ ทศนคติ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ ของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ภายในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามด้านแหล่งข้อมูลและการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยมีลักษณะคำตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC (Index of Item Objective Congruence) หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach's Alpha Coefficient (1951) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งเป็นค่าระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ภายในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งนี้ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ทำหนังสือขออนุญาตถึงนายกเทศมนตรีเมืองปทุมธานี และทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงประธานชุมชนต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่และขอความร่วมมือจากประชาชนในการตอบแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถาม ชี้แจง

รายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งวิธีการตอบแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบ จากนั้นจึงรวบรวมแบบสอบถามคืนและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.3 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.5 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.5 ในด้านการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 20.8 และอาศัยในพื้นที่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55 สะท้อนได้ว่าอาจส่งผลต่อการรับรู้ระเบียบกฎหมายในท้องถิ่น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ (ภาพรวม)

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ จำแนกเป็นรายด้าน

ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านทัศนคติต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	4.00	.82	มาก
2. ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ	3.91	1.01	มาก
3. ด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ฯ	3.89	1.03	มาก
รวม	3.93	.95	มาก

จากตารางที่ 1. พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = .95) สะท้อนให้เห็นว่าส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านทัศนคติ ฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = .82) แสดงว่าส่วนใหญ่ มีทัศนคติเชิงบวกต่อพระราชบัญญัติ ฯ นี้ และยอมรับว่ากฎหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการสร้างความสะอาดและความเป็นระเบียบของสังคม รองลงมา คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 1.01) สะท้อนว่าส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในหลักการและข้อกำหนดของพระราชบัญญัติ ฯ อยู่ในเกณฑ์ดี แม้อาจมีบางส่วนที่ยังต้องได้รับข้อมูลเพิ่มเติม และด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 1.03) ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายและมีพฤติกรรมในการรักษาความสะอาดที่เหมาะสม ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ของประชาชนทั้งในด้านทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรม ในระดับที่ดี เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติ ฯ อย่างมีประสิทธิภาพ และควรได้รับการส่งเสริม

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี

จำแนกตาม เพศ พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig. = .95$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดว่า เพศ อาจเป็นปัจจัยก่อให้เกิดความแตกต่าง ในระดับการรับรู้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกัน ($Sig. = .95, .98$ และ $.95$ ตามลำดับ) สะท้อนว่า เพศ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ หรือพฤติกรรมในการรักษาความสะอาดแต่อย่างใด

จำแนกตาม อายุ พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig. = .82$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด พบว่าแต่ละช่วงอายุไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ($Sig. = .87, .56$ และ $.86$ ตามลำดับ) สะท้อนว่า อายุ ไม่ได้ส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาดแต่อย่างใด

จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig. = .79$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด พบว่า ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ($Sig. = .77, .23$ และ $.90$ ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษา ไม่ได้ส่งอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมด้านการรักษาความสะอาด ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

จำแนกตาม อาชีพ พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig. = .45$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($Sig. = .73, .19$ และ $.44$ ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่า อาชีพ ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดดังกล่าว

จำแนกตาม ตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig. = .79$) ซึ่งขัดกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแยกตามด้าน ได้แก่ การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกัน ($Sig. = .74, .77$ และ $.73$ ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมดังกล่าว

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลประชากร (เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่) กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ของประชากร	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535			
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
1. เพศ	.00	.95	ไม่สัมพันธ์กัน	บวก
2. อายุ	.03	.49	ต่ำ	บวก
3. ระดับการศึกษา	.02	.68	ต่ำ	บวก
4. อาชีพ	.06	.21	ต่ำ	บวก
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	.03	.59	ต่ำ	บวก
รวม	.06	.20	ต่ำ	บวก

จากตารางที่ 2. พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในระดับต่ำมาก ($r = .06$, Sig. = .20) ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความสัมพันธ์ที่ปรากฏมีทิศทางบวก สะท้อนว่าแม้ปัจจัยส่วนบุคคลจะส่งผลต่อระดับการรับรู้ แต่ก็มีอิทธิพลอยู่ในระดับต่ำมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้มากที่สุด ($r = .06$) รองลงมาคือ อายุ และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีค่าเท่ากัน ($r = .03$) ส่วน ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำเช่นกัน ($r = .02$) และในกรณีของ เพศ ไม่พบความสัมพันธ์ ($r = .00$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่ได้ส่งผลต่อระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ

ผลการวิเคราะห์โดยรวมจึงชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดระดับการรับรู้ ของประชาชนต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยบางประการ เช่น อาชีพ และอายุ อาจมีแนวโน้มส่งผลต่อระดับการรับรู้มากกว่าปัจจัยอื่น แม้ว่าจะอยู่ในระดับต่ำก็ตาม

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติกับพฤติกรรมของประชาชน ในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	พฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ ประชาชนในพื้นที่			
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความ สะอาด ฯ	.78**	.00	สูง	บวก

ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535	พฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ ประชาชนในพื้นที่			
	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r)	Sig.	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
2. ทัศนคติต่อพระราชบัญญัติรักษาความ สะอาด ฯ	.73**	.00	สูง	บวก
รวม	.81**	.00	สูง	บวก

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3. พบว่า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (Sig. = .00) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ในระดับสูง ($r = .81$) และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกกล่าวคือ ยิ่งประชาชนมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายดังกล่าวมากเท่าใด ก็จะมีพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้นตามไปด้วย

เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในระดับสูง ($r = .78$) และทัศนคติต่อพระราชบัญญัติฯ ก็มีความสัมพันธ์ในระดับสูงเช่นกัน ($r = .73$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการมีความรู้ที่ถูกต้องและทัศนคติที่เหมาะสมต่อกฎหมายดังกล่าว เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามในการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมาย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาในมิติด้านทัศนคติ พบว่าประชาชนมีมุมมองเชิงบวกต่อกฎหมายและเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหน้าที่พลเมืองที่สำคัญ ขณะเดียวกันในมิติด้านความรู้ ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจถึงสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ ฯ เช่น ข้อห้ามในการทิ้งขยะ การดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่สาธารณะและบทกำหนดโทษ ในมิติด้านพฤติกรรม พบว่าประชาชนจำนวนมากมีการปฏิบัติตามกฎหมายในชีวิตประจำวัน อันสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงจากการรับรู้ไปสู่พฤติกรรมจริง ซึ่งมีส่วนอย่างมากต่อความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานของ กิริติพันธ์สาร และคณะ (2566) ที่ศึกษาการรับรู้กฎหมายป่าไม้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน โดยพบว่าประชาชนมีทัศนคติที่ดี ต่อกฎหมาย แม้ว่าระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่เพียงระดับปานกลาง การเปรียบเทียบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทัศนคติเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายป่าไม้ หรือกฎหมายด้านความสะอาดในเขตเทศบาล ทั้งนี้ ความแตกต่างในระดับการรับรู้ข่าวสารระหว่างสองงานวิจัยอาจอธิบายได้จากบริบทของพื้นที่ โดยเทศบาลเมืองปทุมธานี มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมากกว่าพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ ยังพบว่าผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานของ พิรพล ธนทวี (2564) ที่เสนอแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลไกการแจ้ง

เบาะแสผู้กระทำผิดบนทางเท้า พร้อมให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎหมาย ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงยืนยันว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเชิงพฤติกรรมโดยตรง (เช่น การไม่ทิ้งขยะ) หรือเชิงตรวจสอบ (เช่น การแจ้งเบาะแส) ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

ในกรณีนี้ทัศนคติเชิงบวกของประชาชนต่อกฎหมาย รวมถึงแรงกดดันจากสังคมท้องถิ่นและการรับรู้ว่าตนเองสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ ล้วนเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการปฏิบัติตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติ ฯ ในชีวิตจริง ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของงานวิจัยที่ชี้ว่าการบังคับใช้กฎหมายในประเด็นสิ่งแวดล้อมและระเบียบสังคมจะประสบความสำเร็จได้ หากประชาชนรับรู้และตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีส่วนร่วม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถสะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมรณรงค์ และการให้ข้อมูลเชิงวิชาการที่เข้าถึงง่ายที่เน้นการให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้ไม่เพียงแต่ยืนยันผลการศึกษาที่ผ่านมา แต่ยังช่วยขยายความเข้าใจในบริบทของการบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่น โดยชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ในมิติทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรม ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย หากมีการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ การสร้างแรงจูงใจ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง จะสามารถยกระดับความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน และนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเมืองที่สะอาดและเป็นระเบียบได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์ในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการรับรู้กฎหมาย แม้ว่าความสัมพันธ์ที่พบจะมีทิศทางบวกแต่ค่าโดยรวมน้อยเกินไป จะนำไปสรุปเป็นข้อค้นพบที่มีน้ำหนักเพียงพอในเชิงสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียวไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของการรับรู้กฎหมายระหว่างกลุ่มประชาชนได้อย่างเด่นชัด ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจึงอาจเชื่อมโยงกับมิติทางสังคมและประสบการณ์ของผู้คนมากกว่าตัวแปรด้านบุคคลเฉพาะ เช่น เพศ อายุ หรือระดับการศึกษา ผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา สุชาบุรณ์ และนรินทร์ อุ่นแก้ว (2563) ที่ระบุว่าเพศไม่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมาย แม้ว่าอาชีพและระดับการศึกษาจะมีแนวโน้มสร้างความแตกต่างในระดับความสนใจและความรู้ทางกฎหมายได้บางส่วน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณพงศ์ รัตนพรสุวรรณ (2566) ซึ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่าปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ และอาชีพ ไม่ได้สร้างความแตกต่างที่มีนัยสำคัญต่อระดับการรับรู้กฎหมาย อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศของ Shetty และ Suresh (2023) ที่ศึกษาปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการรับรู้บริการธนาคาร และรายงานว่าการศึกษามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ของลูกค้า ขณะที่เพศไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างชัดเจน ความแตกต่างดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างทางสังคมและบริบทเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมีบทบาทสำคัญต่อระดับการรับรู้ เช่น ประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและรายได้สูงย่อมมี

แนวโน้มให้ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อระดับการรับรู้มากกว่า ในขณะที่ประเทศไทยยังคงใช้การเผยแพร่กฎหมายในลักษณะการสื่อสารเชิงรวม จึงทำให้ผลของปัจจัยส่วนบุคคลไม่เด่นชัด

เมื่อพิจารณาเชิงเหตุผลแล้ว การที่ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ในระดับต่ำ อาจเกิดขึ้นจากหลายมิติ ได้แก่ 1) การสื่อสารของหน่วยงานท้องถิ่นที่มักใช้สื่อรูปแบบเดียวกันกับประชาชนทุกกลุ่มทำให้ความแตกต่างด้านประชากรศาสตร์ไม่ส่งผลต่อระดับการรับรู้ 2) การรับรู้ของประชาชนมักเกิดจากประสบการณ์ตรง เช่น การถูกปรับหรือการเห็นผู้อื่นถูกตักเตือน มากกว่าจากลักษณะส่วนบุคคล 3) สภาพแวดล้อมของชุมชนมีบทบาทสำคัญ โดยพื้นที่ที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพหรือมีมาตรการเข้มงวดมักเอื้อต่อการตระหนักรู้เรื่องกฎหมาย และ 4) ความเป็นสังคมร่วมในเขตเทศบาลที่ผู้คนอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่กว้างนัก ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการเผยแพร่ข้อมูลส่งผลต่อทุกคนอย่างใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของการรับรู้ต่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ต่อกฎหมายอาจขึ้นอยู่กับมิติด้านโครงสร้างสังคม กระบวนการสื่อสารสาธารณะ และบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นมากกว่าตัวแปรส่วนบุคคล ดังนั้น ในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างการรับรู้กฎหมาย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการพิจารณาปัจจัยเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมควบคู่กัน เพื่อให้เข้าใจกลไกการรับรู้ของประชาชนได้อย่างครอบคลุม และนำไปสู่การพัฒนามาตรการที่ตอบสนองการสร้างสังคมที่มีความรับผิดชอบร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความรู้และทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า ยิ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติของกฎหมายอย่างถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายมากเพียงใด ก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตาม ตลอดจนรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองมากยิ่งขึ้น ผลลัพธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ชื่อว่า “ความรู้และทัศนคติเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์” การอธิบายผลการวิจัยนี้สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีการรับรู้และทฤษฎีพฤติกรรมทางสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่งเน้นว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการมีความรู้ ความเชื่อ และการตีความสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างมีเหตุผล เมื่อประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายควบคู่กับการมีทัศนคติที่ดีต่อบทบัญญัติกฎหมาย จึงก่อให้เกิดแรงจูงใจภายในที่ส่งผลต่อการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ความรู้และทัศนคติจึงไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยเชิงทฤษฎี แต่มีบทบาทเป็น “กลไกเชิงพฤติกรรม” ในการยกระดับการปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานของ ปิยะวรรณ กุลยรัตน์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนต่อการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ทัศนคติและการรับรู้ที่ถูกต้องมีบทบาทสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ สะท้อนว่าองค์ความรู้และทัศนคติ เป็นรากฐานของการปรับพฤติกรรมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพหรือการปฏิบัติตามกฎหมาย ในทำนองเดียวกัน ชีพประสพ จุไรพร (2566) ชี้ให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทยยังขาดประสิทธิภาพ และเมื่อประชาชนเห็นว่าการฝ่าฝืนกฎหมายไม่ถูกลงโทษ ก็อาจนำไปสู่พฤติกรรมการละเมิดกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้ประชาชนจะมีความรู้ แต่หากขาดทัศนคติที่ตระหนักถึงคุณค่าของกฎหมายและการบังคับใช้อย่างจริงจัง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็ยังคงเกิดขึ้นได้ ขณะเดียวกัน ยศวัฒน์ โกฏยา (2567) พบว่า ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้าขายบนทางเท้ายังคงมีการกระทำผิดซ้ำ แม้จะมีการดำเนินคดีตามกฎหมายแล้วก็ตาม แสดงให้เห็นถึงการไม่ตระหนักรู้และการไม่เกรงกลัว

กฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่ว่า ทักษะที่ดีต่อกฎหมายมีความสำคัญพอ ๆ กับการมีความรู้ ที่ถูกต้อง เมื่อพิจารณาบริบทต่างประเทศ งานวิจัยของ Kaghouché และ Ariane (2022) ที่ศึกษาเมืองอาลี เมนด์เจลี ประเทศแอลจีเรีย พบว่า ปัญหาขยะเกิดจากพฤติกรรมกาทิ้งขยะของประชาชนและการจัดการขยะ ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมของประชาชนกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อ สิ่งแวดล้อม มีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทย โดยชี้ให้เห็นว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต้อง อาศัยประชาชนที่มีทั้งความรู้และทัศนคติที่เหมาะสม

การที่ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ความรู้และทัศนคติ เป็นตัวแปรกำหนดพฤติกรรมที่มีความเป็นสากล ไม่จำกัดเฉพาะบริบททางกฎหมาย แต่ยังครอบคลุมถึง พฤติกรรมทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันนี้ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ บทบัญญัติกฎหมายอย่างถูกต้อง ตระหนักถึงความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตาม กฎหมายก็จะ สามารถสร้างประสิทธิผลและเสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม ในทางกลับกัน หากขาดองค์ ความรู้หรือมีทัศนคติด้านลบ แม้จะมีการบังคับใช้กฎหมาย ก็อาจไม่สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกได้ อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

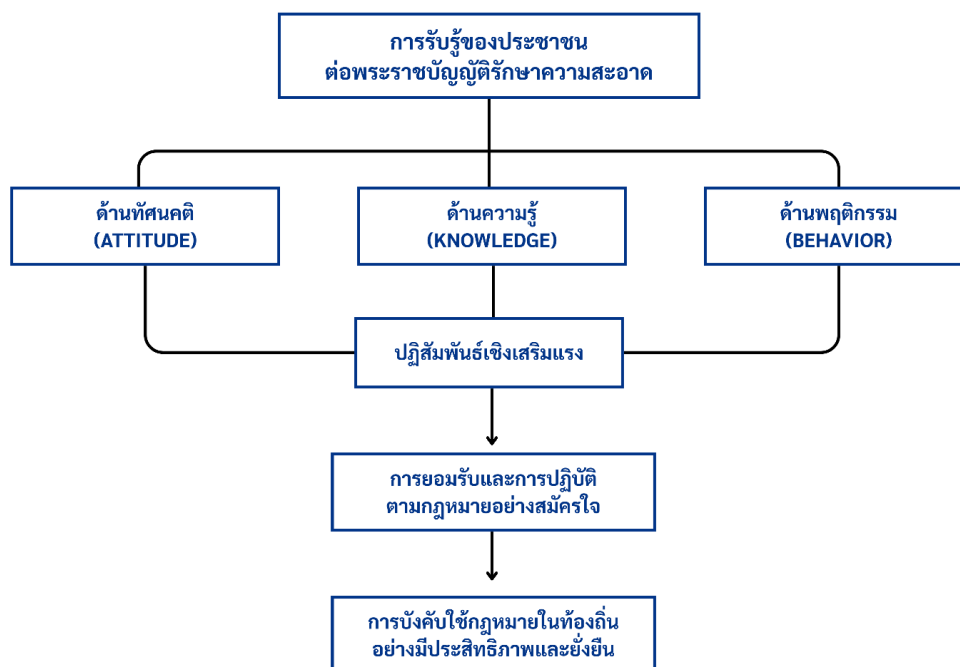
ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี ต่อพระราชบัญญัติรักษา ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ชี้ให้เห็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณูปการต่อ การพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การรับรู้ของประชาชนในสามมิติ ได้แก่ ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ไม่ได้ทำงานแยกส่วน หากแต่มีปฏิสัมพันธ์เสริมกันจนเกิดเป็น กลไกสำคัญที่ผลักดันให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายโดยสมัครใจ มิใช่เป็นผลจากการบังคับควบคุมโดย อำนาจอรัฐเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายได้ปรากฏบทบาทเป็นตัวแปรพื้นฐานที่ กำหนดการยอมรับของประชาชนต่อข้อกำหนดทางกฎหมาย เมื่อผนวกเข้ากับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมาย และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จึงก่อให้เกิดรูปแบบความร่วมมือของ ประชาชนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในเชิงพฤติกรรมตรง เช่น การรักษาความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ และในเชิงการตรวจสอบ เช่น การแจ้งเบาะแสผู้ฝ่าฝืน ซึ่งล้วนมี ส่วนสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยลดภาระของหน่วยงานรัฐ พร้อมเพิ่ม แรงกดดันเชิงสังคมให้เกิดพฤติกรรมตามมาตรฐานที่สังคมยอมรับ การค้นพบดังกล่าวจึงช่วยขยายมุมมองเรื่อง บทบาทของประชาชนจากผู้ถูกกำกับดูแลไปสู่สถานะของ “หุ้นส่วนภาครัฐ” (co-governance) ที่มีส่วนร่วม โดยตรงในกลไกการบังคับใช้กฎหมาย อีกประเด็นหนึ่งที่มีนัยสำคัญ คือ บทบาทของการณรงค์และการสื่อสาร สาธารณะของเทศบาลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลเชิงบวกต่อการเพิ่มระดับการรับรู้และการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Communication for Behavior Change) ที่เน้นการจัดส่งข้อมูลที่เพียงพอ ถูกต้อง ตรงกลุ่มเป้าหมาย และ สม่าเสมอ การดำเนินการเช่นนี้ช่วยแปลงความรู้และทัศนคติเชิงบวกให้กลายเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืนในระยะ ยาว ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและระเบียบสังคมในระดับท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาภายใต้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) ของ Ajzen พบว่าผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายเชิงทฤษฎีได้อย่างชัดเจน โดยพฤติกรรมกาปฏิบัติตามกฎหมาย ของประชาชนได้รับอิทธิพลจากทัศนคติต่อพฤติกรรม มาตรฐานทางสังคม และการรับรู้ความสามารถในการ

ควบคุมพฤติกรรม ผลการวิจัยจึงนำไปสู่แบบจำลององค์ความรู้ใหม่ที่อธิบายความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นว่า การสร้างความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกฎหมาย ควบคู่กับการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม และสนับสนุนด้วยการสื่อสารสาธารณะเชิงรุก จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและประชาชน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

แผนภาพที่ 1 กลไกการรับรู้เชิงบูรณาการสู่การปฏิบัติตามกฎหมายโดยสมัครใจ

กล่าวโดยสรุป องค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัยครั้งนี้เสนอว่า ความสำเร็จของการบังคับใช้กฎหมายท้องถิ่นไม่ได้ขึ้นอยู่กับกลไกการควบคุมของรัฐเพียงด้านเดียว แต่ต้องอาศัยการเสริมสร้างการรับรู้ของประชาชนในด้านทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและการสื่อสารสาธารณะอย่างเป็นระบบ หากมีการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในทิศทางดังกล่าวอย่างจริงจัง จะช่วยยกระดับพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน พร้อมนำไปสู่การสร้างเมืองที่สะอาด เป็นระเบียบ และมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้งาน

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อยู่ในระดับสูง ทั้งด้านทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของเมือง โดยมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ

2. ควรกำหนดนโยบายด้านการสื่อสารสาธารณะเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมาย ผ่านสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อดิจิทัล สื่อสาธารณะ และกิจกรรมในระดับชุมชน

3. ควรพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังในระดับชุมชน หรือระบบแจ้งปัญหาผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของพื้นที่สาธารณะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2. หน่วยงานท้องถิ่นควรดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการสร้างความร่วมมือจากประชาชน เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมการเคารพกฎหมายและการรักษาความสะอาดของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ควรจัดกิจกรรมรณรงค์หรือกิจกรรมจิตอาสาในชุมชน เช่น การรณรงค์ลดการทิ้งขยะ การจัดกิจกรรมทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะ หรือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเฝ้าระวังการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

3. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดอบรมหรือพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นต้นแบบในการสร้างจิตสำนึกและขยายผลการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมืองในระดับชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่การศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความทั่วไปของผลการศึกษา

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรม ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของประชาชน

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในเชิงสถิติและเชิงบริบทของพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุชาบุรณ์ และนรินทร์ อุ่นแก้ว. (2563). *ความรู้และความสนใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวันของประชาชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านลาว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอ่างทอง*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กิริติ พันทะสาร และคณะ. (2566). ทัศนคติและการรับรู้กฎหมายป่าไม้ของประชาชนต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน. *วารสารวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้เมืองไทย*. 7(1), 125-140.
- ชีพประสพ จุไรพร (2566). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย. *วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*. 7(1), 213-238.
- ณพงศ์ รัตนพรสุวรรณ. (2566). ความรู้ความเข้าใจของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 8(9). 200-208.
- ทิพย์วรรณ ราชพิทักษ์ และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีต่อการนำส่งงบการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-Filing) กรณีศึกษา : นักบัญชีในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 18(1), 680-690.
- เทศบาลเมืองปทุมธานี. (2567). ศูนย์รับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.muangpathum.org>

- ปิยะวรรณ กุลย์รัตน์, ระรินทร์ ชรเกตุ, สุณี เลิศสินอุดม และวิน วิจิ่วจนะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่และทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในชุมชนของตำบลปากน้ำชุมพร. *ศรีนครินทร์เวชสาร*. 38(1), 57–69.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535. (2535, 28 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 109 ตอนที่ 15, หน้า 28-42.
- พีรพล ธนทวี. (2564). การเพิ่มประสิทธิภาพการแจ้งเบาะแสตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 : กรณีศึกษาหน่วยงานท้องถิ่น กรุงเทพฯ. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธินันต์ ภาคเจริญ. (2565). แนวทางการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านไปสู่ความยั่งยืนในบริบทของสังคมเมือง กรณีศึกษา หมู่บ้านดงยาง หมู่ที่ 12 ตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.